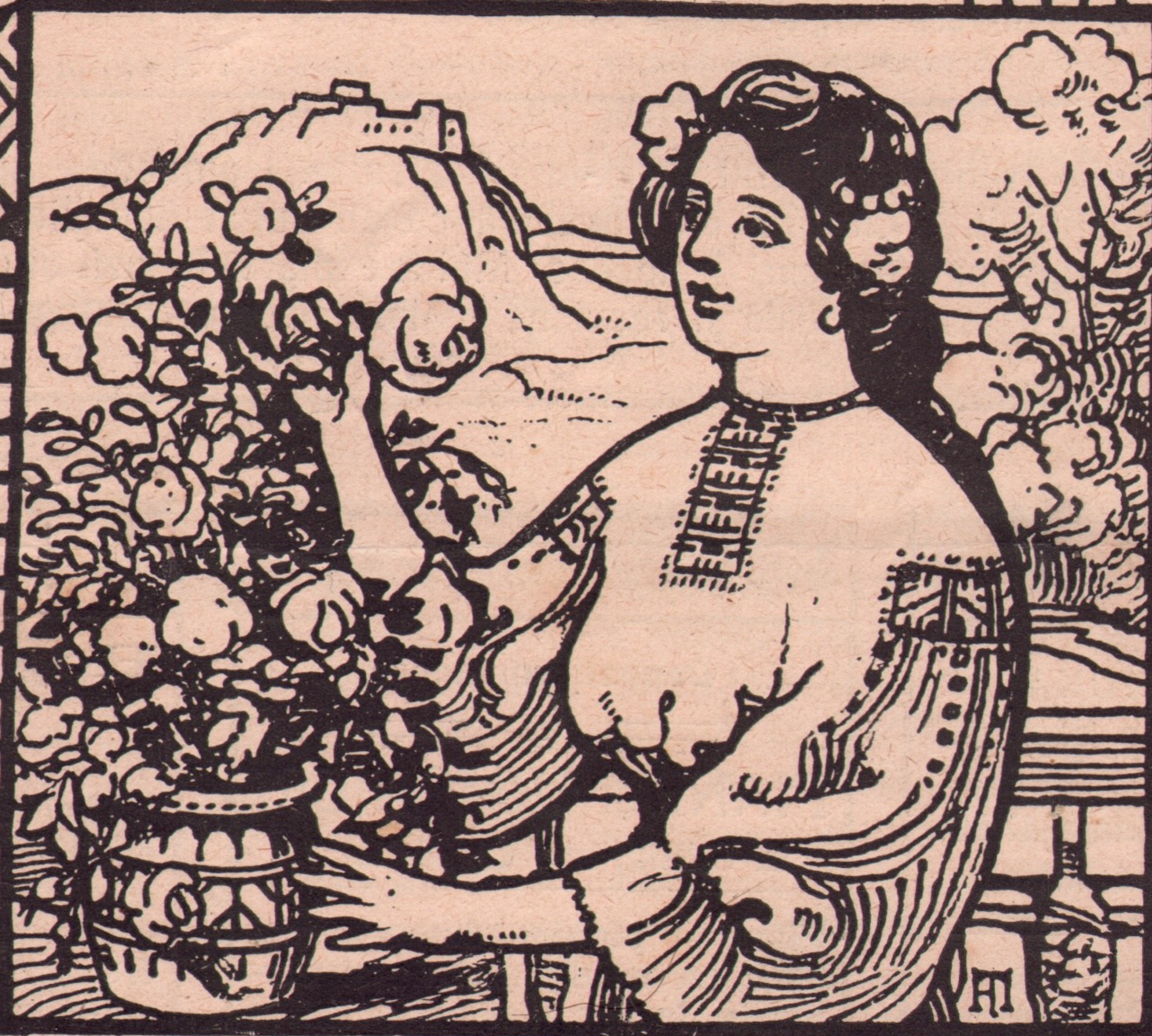

COSINZEANA

revistă literară
ilustrată săptămânală

ABONAMENTUL:

<u>PENTRU AUSTRO-UNGARIA:</u>	{	Pe un an cor. 12.—	<u>PENTRU STRĂINĂTATE:</u>	{	Pe un an cor. 20.—
		Pe $\frac{1}{2}$ an cor. 6.—			Pe $\frac{1}{2}$ an cor. 10.—
		Pe $\frac{1}{4}$ an cor. 3.—			Pe $\frac{1}{4}$ an cor. 5.—
		Pe 1 lună cor. 1'20			Pe 1 lună cor. 2.—

Redacția și Administrația în Orăștie — Szászváros.

„Librăria Națională” S. Bornemisa

Orăștie—Szászváros

Cele mai noi
cărți literare!

<i>Ion Agârbicean</i> : Schițe și povestiri	cor. 2—
<i>Liviu Rebreanu</i> : Frământări	” 1·50
<i>Carmen Sylva</i> : Aliunde, în franțuzește	” 4—
<i>E. Lovinescu</i> : Viața și opera lui C. Negruzzi	” 2—
<i>Delavrancea</i> : Hagi Tudose, comedie	” 2—
<i>G. Murnu</i> : Istoria Românilor din Pind	” 2—
<i>L. Tolstoi</i> : Cazacii	” 0·30
<i>C. Mendès</i> : Râsul roșu	” 0·30
<i>B. Dumbrovă</i> : Pandurul, roman	” 3—
<i>I. U. Soricu</i> : Florile dalbe, poezii	” 2—
<i>Natalia Negru</i> : Mărturisiri, nuvele	” 2—
<i>Dostoiewsky</i> : Amintiri din casa morșilor, roman	” 1·50
<i>V. Eftimiu</i> : Cocoșul negru	” 2·50
<i>E. Lovinescu</i> : Aripa Morței, roman	” 1·80

Cele mai noi
cărți literare!

Pentru porto să se trimită deosebit 20 bani de-o carte. Comandele se execută cu cea mai mare promptitudine. Librăria e provăzută cu un bogat depozit de cărți literare, și la dorință procură și cărți cari îi lipsesc. Mai are mare depozit și de hârtie de cancelarie și pentru scrisori, cerneală și recvizite școlare. Cereți catalogul gratis și franco.

„LIBRĂRIA NAȚIONALĂ”
S. Bornemisa, a edat un
splendid tablou național, tipă-
rit în colorii, în mărime 47/59
cmetri, reprezentând măreața
clipă istorică:

**Intrarea
lui Mihai Viteazu
în Alba-Iulia, la 1599.**

E o foarte frumoasă po-
doabă pentru oricare casă ro-
mânească și e cel mai bun
cadou, ce se poate face la ori-
ce prilejuri. Prețul unui esem-
plar e cor. 2·50, franco. La o
comandă de 10 exemplare, se
trimit franco, pentru numai
21 coroane. — Cereți-l dela

„LIBRĂRIA NAȚIONALĂ”
S. BORNEMISA
ORĂȘTIE—SZÁSZVÁROS

Depozit românesc

— de —

PIANE ȘI ARMONIURI
în Sibiiu, str. Cisnădiei 7.

Piane și pianine din cele mai
bune fabrici din Austria și Ger-
mania, în nuc mat sau poleit, în
lemn negru, mahagon, palisandru
veritabil, construcțiune modernă,
cadru pancerat, agrafe, moderator
etc., — se pot cumpăra **cu preț
foarte favorabil** în depozitul
meu. Transportul și pachetarea
sunt **gratuite**. Școalele, reuniu-
nile de cântări și alte instituții
culturale primesc favor special.

Armoniuri de școală
bune și solid lucrate.

Rog sprijinul onoratului public român.

Ou distinsă stimă:

TIMOTEI POPOVICI,
profesor de muzică
Sibiiu—Nagyszeben
Strada Cisnădiei 7.

2—

**Horea,
Cloșca,
Crișan.**

cei trei capi ai revoluției țărănești
din 1784, i-a tipărit într'un splen-
did tablou colorat, după portre-
tele originale dintr'un muzeu, „Li-
brăria Națională” S. Bornemisa,
și i-a pus în vânzare pentru suma
de cor. 2·50 franco; și cor. 2·75
franco recomandat.

Cei ce doresc să aibă o
icoană națională

în casă, care să le vorbească de
una dintre cele mai dureroase pa-
gini ale neamului nostru, să co-
mande acest tablou, care e unic în
felul lui și e vrednic să stea pe
păretele oricărei case românești.

La o comandă de 10 ecsem-
plare se trimite franco recomandat
pentru numai 21 coroane, în loc
de cor. 27·50. A se comandă la

„LIBRĂRIA NAȚIONALĂ”
S. BORNEMISA
în ORĂȘTIE—SZÁSZVÁROS

COSINZEANA

REVISTA LITERARA ILLUSTRATA ... REDACTOR SEBASTIAN BORNEMISA.

ANUL III.

ORĂȘTIE, 6 Aprilie n. 1913.

Nr. 14.

MEMORIILE UNEI PRINȚESE

DESPINA RADU

Nu e mult de când prințesa Luiza de Saxa și-a publicat memoriile, mai întâi într'un mare ziar din Apus, dacă nu mă înșel, și apoi în volum. Ea a făcut cunoscută lumii indiferența ei pentru rangul pe care-l ocupă, sau pe care ar fi trebuit să-l ocupe în societate. Apoi, s-a arătat ironică la adresa semenilor ei princieri și imperiali, a căror existență ne-a desvăluit-o, cu întregul ei cortegiu de mizerii și de ignoranță sub fastul și eticheta în care trăesc. Dar Luiza de Saxa a descoperit mai ales lumii temperamentul ei pe care ea îl numește liber și care nu e decât perversiți, precum și aventurile ei amoroase, pe cari voește a ne face să credem, că au fost transporturile unui suflet independent și iubitor, și cari nu sunt în realitate decât freneziile unui organism sensual și luxurios.

Nu cred ca sementele mele, de orice rang ar fi ele, să fie recunoscătoare prințesei de Saxa pentru revelațiunile ei. În tot ce ne spune înzadar am căutat noi un interes deosebit, o emoțiune curată sau un adevăr uman. Interesul acestor memorii constă mai ales în înaltul titlu al autoarei, iar nici decum în conținutul lor. El este banal. Valoarea lui intrinsecă este aproape nulă. Câteva aventuri picante, dar neînsemnate în fond, adesea josnice ca elan și ca sentimente, iată bilanțul cărții. Nu întâlnim în ea nici una din acele pasiuni, fie ele scurte, dar magnifice în violența lor, pe cari personalitatea părechei amoroase le înalță până la sublim. Numeroasele și searbădele capricii cari au întretăiat viața eroinei, sunt departe de a înfățișa adâncimea dureroasei iubiri dintre un Eminescu și o Veronica Micle bunăoară, sau splendoarea pasiunii care a unit și apoi despărțit pe un Musset de o George Sand. Întâmplările amoroase ale Luizei de Saxa sunt cu totul de o altă natură. Ele se apropie nu odată, de meschin. Pe deoparte vedem o prințesă scuturată de frenezii sensuale care își uită demnitatea ei de soție, datorită ei de mamă, înaltul rang pe care-l ocupă în societate, pentru a se arunca în brațele

celui dintâi venit, receptorul casei ori pianistul pe care-l întâlnește ocazional, pe de altă parte, vedem oameni tineri, nici buni nici răi, neînsemnați ca talent, inteligență sau simțire, fascinați de ideea de a fi amanții unei prințese de sânge și atrași mai ales cătră dânsa de cupide calcule materiale. Admiteți că întâlnim de sute de ori, aceleași cazuri în laconicele fapte diverse ale gazetelor, precum și în viața de fiecare zi.

*

Eu una, nu o felicit pe prințesa de Saxa, nici pentru sarcasmele pe cari le împrăștie cu atâta belșug la adresa curților suverane pe lângă cari a trăit. Ori cât de democrată aș fi, nu-mi plac renegații. Mai ales că cetind memoriile în chestiune, simțim că așa zisa emancipare a scriitoarelor nu pornește dintr'o convingere sinceră și intimă, cât din curiosul instinct care îi împinge pe oameni a înjură ei mai întâi pe aceia cărora le-au făcut rău și al căror dispreț făcut îi exasperează. Ofensiva Luizei de Saxa nu are altă origină.

Afară de aceasta, orice manifestare excesivă de sentimente și de idei ne rănește. O prințesă a cărei inteligență, după multe comparații și reflecții, ajunge la concluzia că viața pe la curți, cu ipocriziile, cu constrângerile ei și cu monotonia ei, nu este decât un palid reflex al adevăratei vieți care pulsează în lumea vastă, — prințesa aceasta nu-și va bate niciodată joc de sementele ei regale cari nu înțeleg acest lucru, ci le va plânge. Și admitând chiar că ar abdică la existența ei de până acum, că ar renunța la splendorile cari o apasă pentru a se amesteca în viața omninoire din clasele mijlocii, — ea ar comite acest act în tăcere, cu timiditate, fără turbulență sau gesturi de sfidare. Orice s-ar spune: ne place ca fiecare om să reprezinte oare-cum particularitățile stării lui sociale, adecă să păstreze acea armonie specială cu care ne însemnează civilizația în mijlocul căreia existăm.

*

M-a bătut gândul să-mi încep colaborarea la această revistă cu subiectul de mai sus, fiindcă el este de actualitate. Mai eri ceteam într'un vestit jurnal francez că încurând își va publica memoriile și pianistul Enrico Tosseli, penultimul iubit al Luizei de Saxa. Va

fi un fel de răspuns la acușările pe cari i le-a adus princiara lui amantă. Și am simțit dorința să râd și necesitatea de a mă întrista. Oare nu și-or fi închipuind acești amanți banali, că păcătoasele lor relațiuni le dă dreptul, lui, să scrie un fel de „*Confession d' un enfant du Siècle*” ca Alfred de Musset, și ei, un fel de „*Elle et Lui*” ca George Sand? Întru cât ne interesează pe noi banalele rânduri ale acestor bieți contemporani fără sentimente adânci și fără pic de talent?

Nu știu ce cred bărbații despre un Enrico Tosseli, dar mie, ca femeie, personalitatea lui mi-e sincer antipatică. Ca și Luiza de Saxa, el îmi pare un mizerabil amant. Cunoaștem cu toții romanul lor, despre care ziarurile ne-au vorbit pe vremuri cu o abundență de o cauză mai bună. Și știm că dacă prințesa de Saxa înfățișează destrăbălarea, pianistul italian nu reprezintă mai puțin o josnică venalitate. Ceea ce l-a atras pe el în brațele femeii a fost mai ales colecțiunea ei de giuvaericele. De câteori a îmbrățișat-o, a dorit de sigur să fie mai aproape de colanele de perle cari îi împodobeau gâtul. De altfel, despărțirea lor, pe care tot ziarurile au trimbișat-o cu atâta zgomot, a fost pricinuită de o simplă chestie de interes. Enrico Tosseli a vrut să pună mâna pe podoabele Luizei de Saxa, și prințesa a ținut să le păstreze. Nici nu se putea ca alesul Messalinei să fi fost altceva decât un „*Monsieur Alphonse*”.

...Aștept, destul de calmă, destăinuirile dlui Tosseli.

Ele nu mă vor impresiona, după cum nu m-au impresionat nici memoriile prințesei. Aș afirmă chiar că le cunosc mai dinainte. Ele vor fi expresia unui suflet vulgar și înșirarea unor fapte comune. Vă asigur însă că lectura lor nu mi-e indispensabilă. M-aș resemna cu ușurință să nu le mai cetesc. Și fără de asta, viața de toate zilele ne face să asistăm necontenit la iubiri meschine și la sentimente mici.

Cântec de leagăn

Îngeri albi din cer coboară
Să te-adoarmă 'n cântul lor,
Și cu flori de primăvară
Leagănu-ți investmântară, —
Dormi ușor, o dormi ușor!

Uite-o rază călătoare
Lângă leagăn s-a oprit,
Te sărută iubitoare, —
Floare albă, scumpă floare,
Fie-ți visul aurit.

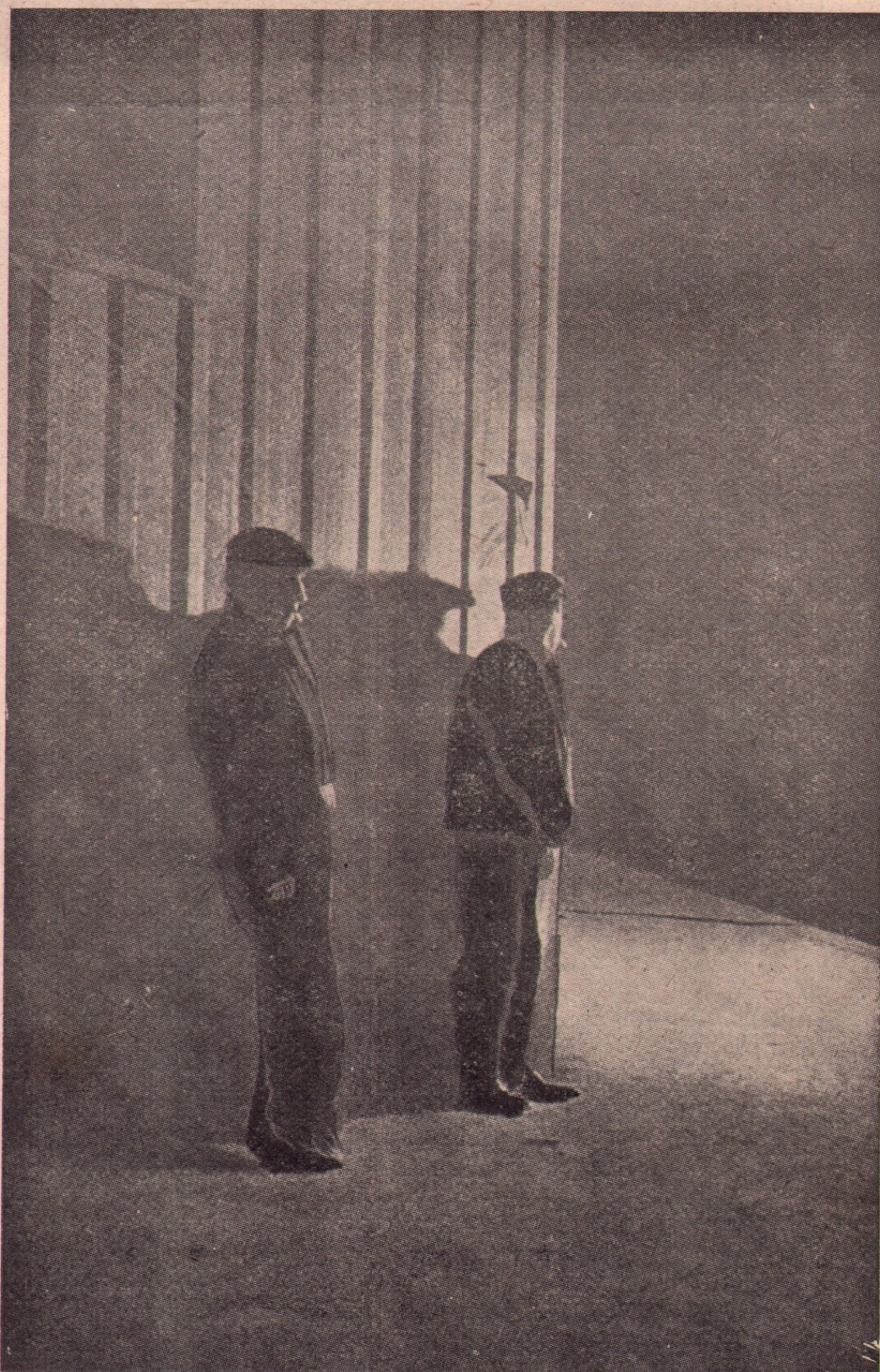
Ai suris? O dalbă zână
Lângă leagăn s-a oprit.
Te-a cuprins încet de mână
Și cu dragoste-ți îngână:
— Scoală, puiul meu iubit!...

I. U. SORICU

EPISTOLARIUL AMORULUI

VENIAMIN NEGRU

Silvia, fata părintelui Șofron din Ibrisoara, e în pragul măritişului. Și-a făcut *trusoul*, și-a pregătit tot, și haine și suflet. Așteaptă numai ziua, ciasul și clipa. Așteaptă ea, așteaptă părintele Șofron și așteaptă și mama preuteasă. Așteaptă însă și mirele, pe cum vor fi așteptând și poporeni din Secătura, parohia lui. Dar așteaptă acest eveniment și Românii din Ibrisoara, cari totdeauna au luat parte... atât la bucuriile cât și la năcazurile părintelui Șofron, — după cum s-a exprimat odată într'un superb avânt oratoric dascălul Pintilie, la un banchet dat în favorul fondului pentru înfrumșetarea comunei Ibrisoara, brava comună a acestui pământ udat cu sângele și lacrimile strămoșilor noștri. O așteptare generală, mă rog, din care, firește, ca cea mai limpede și ca cea mai frumoasă se desprinde a ei, a Silviei. Toți ceilalți au și un interes în așteptarea lor, un interes mai mult sau mai puțin meschin: părintele și preuteasa să-și vadă fata așezată, mirele să se știe cu slujba lui, parohienii din Secătura cu popa lor, care să-i spovedească și să-i grijească, cei din Ibrisoara să se mândrească că ei au dat preuteasă Secăturenilor. Numai ea singură așteaptă măritişul ca pe o desăvârșire a fericirii ei, ca pe o încununare a visurilor ei de fată

Apășii parisiени pândind o victimă noaptea în colțul unei străzi. Instantaneu luat de un îndrăzneț reporter parisiен.

George V., regele din Grecia, care a fost ucis la Salonic.

mare. Căci Silvia își iubește mirele. Ea și l-a ales și și-l iubește. L-a cunoscut la o petrecere din Paloș. O, petrecerea din Paloș!...

Eră iarnă și ger cumplit. Pentru drum a trebuit să-și însușească aproape toate paltoanele vechi ale părintelui Șofron și pe deasupra, la picioare, se n'țelege, și un cojoc al bunicii. Altfel i-ar fi înghețat trupșorul fraged. Și așa eră cât p'aci. Noroc că s-a mai... în sala de dans. Aci nu numai că s-a... dar... O lume!... Ca niciodată. Nu te puteai întoarce fără pardon. Fețe roșii și ochi aprinși încotro îți aruncai privirile. Vorba vine: ți le aruncai. Ți le trimiteai. Te rugai să se ducă: „Privire, dragă!” Bietele priviri, chiar și în cale de doi pași trebuiau să se lupte cu obstacole aproape de neînving, fiindcă, o negură!... În vârful Negoiiului, pe vreme de ploaie, și-i mai clară atmosfera. Și-un fum!... Să-l tai cu sapa. Dar cu toate aceste! Eră el acolo... El, el, el!!!... Singurul în jachetă, singurul cu mânuși albe. Ai fi crezut că-i tocmai un student în drept. Și nu eră. Eră el... el...

O, petrecerea din Paloș! Nu va uită-o niciodată. Cum s-a întors ea a doua zi acasă, cum moțăia între paltoane, cum nu mai simțea gerul și cum visă cu ochii deschiși frânturi de melodii și țigani plecați pe vioară. Doamne-Doamne! Și pe urmă. Pe urmă vizita. Și mai pe urmă? Mai pe urmă!... Hm!...

De câte ori ajungea la partea aceasta a povestii,

fugea repede în odaia de cătră stradă, își desgropă dintr'o lădiță toate-toate scrisorile dela el și le cetea, le răscețea. Nu putea să nu le mai cetească încă odată. Din scrisorile acestea l-a cunoscut doar pe el în toată legea. Aci în rândurile acele frumoase, drepte, curate, aci se ascundeă toată frumusețea, toată dreptatea și toată curățenia lui. Cum se va fi așezat el la masă, își zicea totdeauna, cum își va fi prins fruntea 'n palmă și cum se va fi gândit ce să-i scrie, cum să-i scrie? Iată scrisoarea primă:

Prea stimată Domnișoară!

Îmi dați voie să Vă trimit aceste rânduri, deși nu V-am cerut permisiunea de a Vă scrie. Simt însă că trebuie să Vă scriu. Cred că numai cu rândurile aceste pot să-mi potolesc un dor ascuns. Iertați-mă pentru îndrăzneală.

Al Dvoastră stimător:

Alexandru Maier.

Aceasta a fost numai prima, delicată, rușinoasă, foarte serioasă. Vine însă a doua: Stimată Domnișoară, a treia: Domnișoară, a patra: Domnișoară Silvia, a cincia: fără titlu, a șasea: Silvio, a șaptea: Scumpa și iubita mea Silvie, a opta: Îngerul meu adorat...

Ce scrisori! Silvia învățase literatură la *Internat*, aveă deci toată competența să le judece și valoarea lor literară. Mă rog, nici o greșală de ortografie. Nici un punct și nici o sedilă nu lipseau din nici una. Fiecare frumoasă, fiecare cu rândurile drepte și curate. Ce scrisori! Și cum va fi stat el la masă când le va fi scris, cum își va fi prins fruntea lui lată în palme și cum se va fi gândit: „Ce să-i scriu, cum să-i scriu?...”

Nu, nu, dacă nu-i scria scrisorile aceste, poate nu se alegea nimic din dragostea lor. Se cunoșteau, mai jucau la vr'o petrecere și... atât. Dar scrisorile, scrisorile cu marginile lor roșii-carmin!... Ele i-au apropiat, ele au fost lanțul care i-a încătușat, puterea mare care le-a deschis sufletele, unindu-le. Au fost... Ce n-au fost ele? Ce nu sunt?... Dragostea lor întreagă sunt. Uite, și acum că e în pragul măritişului, că așteaptă cu nerăbdare ziua, ciasul și clipa, Silvia tot le mai cetește, tot mai are vreme să le cetească, tot le mai răsfoiește, deși le-a învățat aproape pe de rost. Da. Iar așteptarea, așteptarea, cine nu știe cât e ea de furtunoasă în sufletul unei femei. Așteptarea nu-ți dă răgaz să te atingi de nimicuri, fie cât de dragi. Așteptarea te frământă, te alungă din loc în loc, te chinuște cu ceasurile ei lungi, cu minutele ei pustii și totuș pline de un nimic amar și dulce. Așteptarea are o ghiară enormă cu care-ți prinde inima și ți-o zguduie mereu, ți-o strânge de-i zbuține sângele nebunește prin toate arterele și ți-o destrânge apoi, lăsând-o pradă aceluiaș sânge, care se întoarce mai nebunește decât a plecat, să-și recucerească cetatea lui săltăreață. Și ea... ea totuș le mai cetește. Are vreme să le mai cetească. Le-ar ceti până la sfârșitul lumii dacă... dacă...

„Mamă, iacă vine.

— Cine vine?

— Domnica, cin' să vie.

— Vorbește frumos cu ea, draga mamei, și o învită și pe ea“.

Domnica e fata dascălului Pintilie. Ea nu se poate asemăna cu Silvia. Las' c-o cheamă Domnica, dar ea nici n-a fost la *Internat*.

Și-apoi... vezi... fata dascălului.

„Am auzit, Silvio, am auzit. Și tu nimic. Bine, nici eu nu... dacă peste tot nu mă mai mărit și eu. Dacă nu mă fac călugăriță. Am cetit „*Amor și sabie*“ și m'am gândit că, tot atât, mai bine mă fac călugăriță. Mă duc la...

— Ba, eu nu mă fac călugăriță.

— Dacă te măriți!.. Spune, Silvio, cum e când ești logodită?

— Bine.

— Cum: Bine?

— Bine.

— Și corespondați?

— Sigur.

— Cum corespondați?

— Așa! Ne scriem unul altuia.

— Și... și... vă scrieți... Hm!.. Eu tot mă fac călugăriță.

— Ba, eu nu mă fac.

— Dacă te măriți!..... Silvio, hai, să-ți arăt ceva...

Și voi corespondați cu asta?...”

Ce naivă e Domnica! E drept că e cu un an mai mică decât Silvia, șaptesprezece — dar ar putea să fie și ea mai puțin... naivă.

Silvia zâmbește, nu fără puțin dispreț. A auzit și ea despre o carte... așa ceva... dar...

„Ian, să văd.“

Cartea poartă titlul, frumosul titlu: *Epistolariul amorului*. Pe pagina primă, după prefață, Silva cetește:

Prea stimată Domnișoară!

Îmi dați voie să Vă trimit aceste rânduri, deși nu V-am cerut permisiunea de a Vă scrie. Simt însă că trebuie să Vă scriu. Cred că numai cu rândurile aceste pot să-mi potolesc un dor ascuns. Iertați-mă pentru îndrăzneală.

Al Dvoastră stimător:

N. N.

Aceasta este însă numai prima, delicată, rușinoasă și foarte serioasă. Mai sunt încă. A doua: stimată Domnișoară, a treia: Domnișoară, a patra: Domnișoară N (numele de botez), a cincia: fără titlu, a șasea: N (numele de botez singur), a șaptea: Scump... iub....

„Ah-ah-ah!!!...”

— De ce plângi Silvio?

Floarea nopții... †

Floarea nopții, floare albă,
Ce duh negru se pogoară
În mireazma-ți călătoare,
Când te 'nclini la geam ușoară?

Ce-mi tot povestești de doruri
Și de taine și credințe?
Ce-mi trezești acuma iară
Adormitele caințe?

† ELENA DINULESCU

Steteam și eu...

drei Irina Călășescu

Steteam și eu în ceata celor mulți,
Cu sufletul pribeag, ca totdeauna,
Și mă uitam, cum vă răpește valsul
În ritmu-i tainic una câte una,

Și cum clipiți și șoptiți șirete,
Și cum pornește 'ndată chihotirea,
Când eu, biet călător ne'ndemânatic,
Asupra vruneia-mi uitam privirea...

Steteam și eu în ceata celor mulți,
Și ascultam ciudatul glas din mine:
— „De ce privești așa pierdut la ele,
„De parcă toate ți-ar fi azi streine?...”

„Acea, pe care-ai cătat-o pururi,
„Și-o cați pân' și 'n clipitele aceste,
„Și pentru care-alergi, și taci și sângeri,—
„Tu nici nu ști cât de aproape-ți este.

„Tu nici nu ști, cum sufletu-i te-așteaptă
„Și tremură de doru-ți și te chiamă,
„Și plânge, când privirea ta severă
„Sfiala ei nici vrea s-o iee 'n seamă.

„Și doar ar fi destul un gest, o vorbă,
„Ca sufletele voastre să se știe,
„Și 'n veci nestrăbătute să rămâie
„Nebunele-ți cărări de pribegie,

„Și pace să se 'ntoarcă 'n gându-ți iarăș,
„Și chinul îndoielii să se stângă —
„Căci nu doar, — ce cătai, eră himeră,
„Ci căutarea ta eră nătângă.

„Prea ți-a lipsit tăria îndrăzelii,
„Prea te răpiă în înălțimi avântul,
„Prea nu voiai, să vezi, în jur de tine
„Ce frumuseți a plămădit pământul...”

Așa mă dojenia întruna glasul,
Și mă dureu bizara lui asprime...
Ci rostul lui și ritmul din orhestră
L-am prins în ceste optsprezece rime.

Căci voi treceați, ca ceața de ușoare,
Pe dinainte-mi una câte una,
Iar eu steteam stingher acolo 'n ceată,
Cu sufletul pribeag, ca totdeauna...

I. COSTA

VIAȚA LA PARIS

CE ESTE ORFISMUL — RĂTĂCIRILE PICTUREI MODERNISTE
— RETRAGEREA DLUI LÉPINE

Poate că nu cunoașteți încă cea mai nouă ciupercă de pe câmpul picturii franceze. Ea se numește „orfismul“. V'aș fi recunoscători dacă mi-ați spune ce înseamnă acest cuvânt: orfismul. În schimb, vă pot spune eu ce reprezintă: cel mai mai nou fel de pictură modernistă. Cubismul a îmbătrânit; în locul lui se ridică orfismul. Cubismul pare o artă aproape reacționară celor mai noi sectari ai picturii.

Mi-ar fi însă foarte greu să vă explic particularitățile orfismului. Nu le pot desluși. Îmi pare că nici orfiștii nu sunt mai înaintați decât mine. Am văzut cu toate acestea tablouri orfiste: un haos pe paste indescifrabile, mai indescifrabile chiar decât la futuriști. Orfismul, futurismul, cubismul au, din această cauză meritul de a fi popularizat și generalizat nobila și până acum deficila artă a picturii. Până mai eri se cerea unui pictor talent și studii. Nu eră pictor cine voiă. Azi, lucrurile se schimbă: dtră, eu, țăranu dela plug, copiii din școalele primare, hamalii de prin porturi, regii și cerșitorii pot deveni artiști-pictori fără nici o pregătire și fără un pic de talent. Pentru aceasta, nu au decât să se așeze cu o paletă în mână în fața unei pânze virgine, pe care s'o coloreze cum or vreă, cum or puteă. Să aștearnă roșul peste albastru, verdele peste cenușiu, albul peste portocaliu, în toate sensurile, cu pensula, cu mâna ori cu tocul cismeii, la lumină sau la umbră, și pot fi sigur că vor ajunge la un rezultat, oricare ar fi el. În tot cazul ei vor da naștere unui tablou futurist sau orfist, adică unui haos care să nu însemneze nimic. Ce ușoară e pictura, într'adevăr, și ce naivi sunt oamenii când admiră pe cutare maestru al acestei arte. Oricare dintre noi ar puteă fi pictor și maestru în acelaș timp.

Mă întreb numai de ce moderniștii noștri fac distincțiuni în domeniul acestei arte. De ce se numesc ei futuriști, cubiști, orfiști, când felul de a zugrăvi e acelaș la toți? N'ar fi oare mai bine ca ei să se confunde într'o singură sectă, vastă cât lumea, și să-și zică eleveii aceleiași școli? Să se numească, spre pildă, Kata-muniști?..

Ce credeți despre acest cuvânt?.. Că nu însem-

nează nimic... Dar întru cât cuvintele: orfiști, futuriști, etc. au ele vreo însemnare?

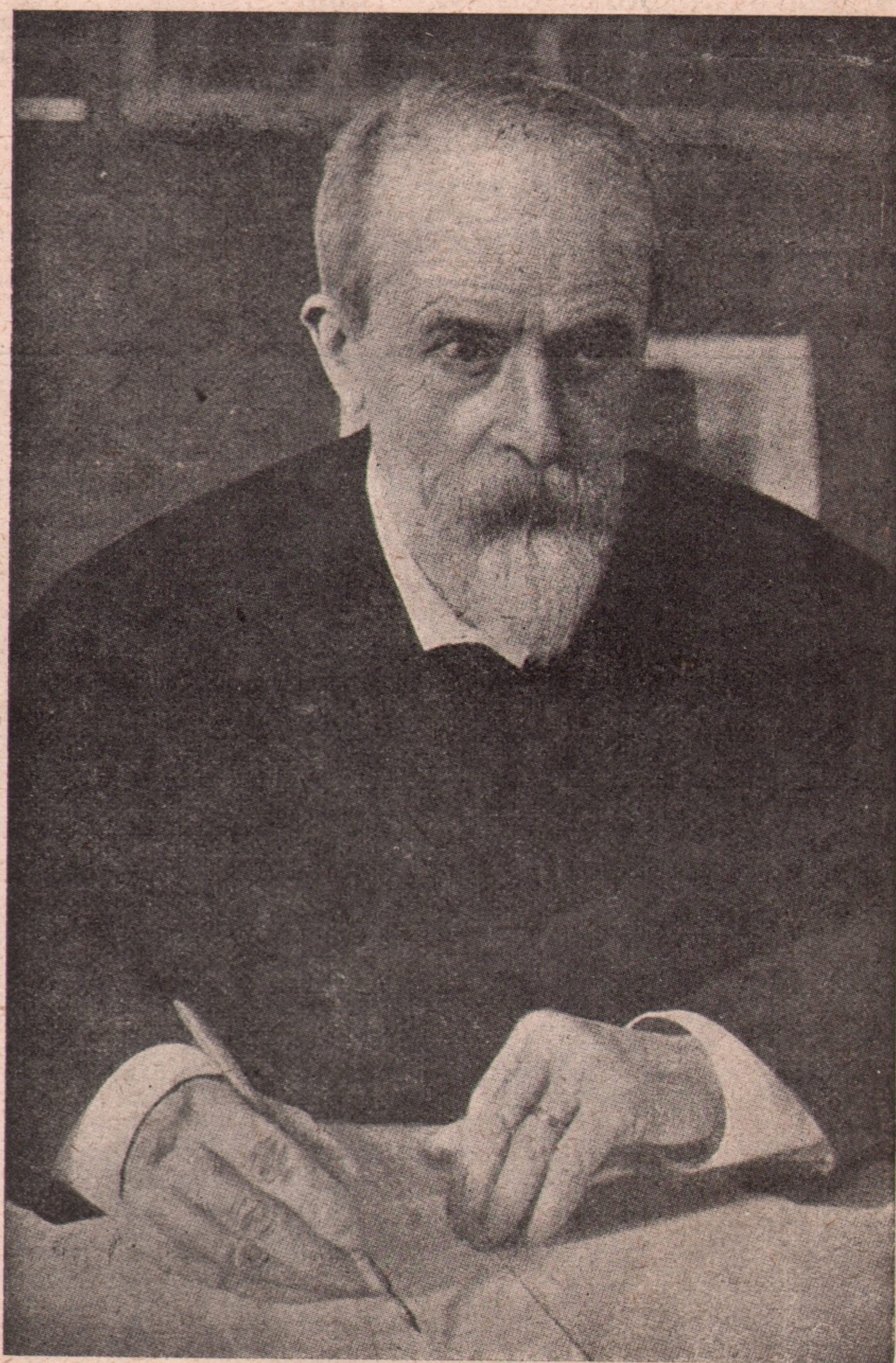
*

Parisul e pe cale să piardă una din figurile lui cele mai populare. Dl Lépine, legendarul prefect de poliție al marelui oraș, se va retrage în curând din înaltul său post.

Care parizian nu cunoaște proverbiala siluetă în costum cenușiu, pe omulețul uscat și vioi, cu privirea de oțel, cu gesturile sacadate? El a luat o parte intimă la cele mai însemnate evenimente cari au avut loc în ultimii ani în frumoasa metropolă. Minteă lui întindea ca o rețea protectoare peste întreg orașul, o rețea de fier de care se izbeau bandiții cei mai neînfricoșați și cei mai enigmatici aventurieri. Dl Lépine cunoaște Parisul în colțurile lui cele mai obscure. Câte taine grozave ori curioase zac îngropate în creerul acestui om de o prodigioasă activitate!

Dl Lépine știe tot ce se petrece în Paris. Formidabilele forțe, de cari dispune, și pe cari le-a organizat, le-a disciplinat, le-a reînprospătat în mod neîntrecut, îl țin în curent cu incidentele mari și mici, cu întreg fluxul și refluxul de streini însemnați și mărunți care debarcă în fiecare zi la Paris. El cunoaște locurile cele mai tainice de deboș și de crimă, împotriva cărora duce un război de moarte, și din cabinetul său de lucru, el dirigează toate acțiunile polițienești.

Anarhiștii și socialiștii în sgomotoasele și dezor-

D. Lépine, popularul prefect al poliției Parisului, care se va retrage încurând.

donatele lor manifestări din ultimii ani, au întâlnit veșnic în persoana lui Lépine pe un potrivnic ireductibil. Dibăcia lui a stricat de nenumărate ori rostul cortejilor destrăbălate cari parcurgeau orașul urlând și avântând steagul roșu al anarhiei. Mi-aduc aminte de tulburările cari au avut loc aici, acum patru ani, cu prilejul execuției lui Ferrer în Spania. În fața ambasadei spaniole mulțimea și socialiștii protestau în tumult. Dar mai înainte de a-și pune în execuție planul de a pătrunde în ambasadă și a jefui-o, forțele polițienești și militare în cap cu prefectul poliției le-a opus o teribilă rezistență. Cu acest prilej câteva gloanțe ucigașe au fost îndreptate împotriva dlui Lépine. Un sergent de oraș lângă care stă, a perit în locul său. Nici un mușchiu n'a tresărit însă pe fața energică și uscățivă a micului om, nici un gest de fereală nu s'a văzut din parte-i — ci urmă să dea liniștit poruncile cu sânge rece, în cuvinte scurte și precise. Înfricoșați de bulgării de piatră ai manifestanților, ca și cuirasierilor s'au năpustit într'un moment asupra lui Lépine. Dar el nu s'a urnit din loc. A pus numai mâna pe hățurile unui armăsar negru și focos și l-a țântuit pe loc cu o putere pe care nimeni n'ar fi putut-o presupune aceluia trup uscat dar nervos. Apoi a continuat să-și dea porunca.

Am asistat eu însu-mi la scenele povestite mai sus. Dar de câteori nu am avut prilejul să-l văd pe dl Lépine! Pe cheiul gărilor la primirea suveranilor streini, la cursele dela Long-champ, în tribunele oficiale — silueta lui așa de familiară parizienilor e nelipsită. Și când nu-l vom mai vedeà la prilejuri mari, ni se va părea, sunt sigur, că ne lipsește ceva.

Ce volum extraordinar, senzațional și palpitant, ar fi acela care ar conține vreodată memoriile dlui Lépine. Agitația bulangistă, afacerea Dreyfus, afacerea Steinheil ne-ar prezintă mai puține taine și mistere. Dar discre-

ția actualului prefect al poliției Parisului e proverbială. Niciodată — putem să fim siguri de aceasta — nicio-dată nu vom află nimic din parte-i. Secretele grozave ori bizare care zac în memoria lui, tot secrete vor rămâne!

Adrian Corbul.

FLOAREA BETULIEI

ROMAN DIN EPOCA ASIRO-BABILONIANĂ

DE: STEFAN LÁZÁR.

TRAD. AUTORIZATĂ DE: ALEXANDRU CIURA

XVIII.

— 12 —

Discuție despre război.

Bilbo plângea, cum numai un nebun știe să plângă, cu inima lui stingheră. Lacrimile se îngămădiau pe fața lui veștedă și pocită, și singur nu știà pentru ce plânge, simția numai că i s-ar rupe inima, dacă lacrimile nu i-ar izvorî din ochi. Îl deplângea pe Ieroboam.

Ieri încă gâtul acestuia se asemănà cu turnul lui David, care erà totodată și cetățue de apărare, unde se atârnavu miile de scuturi ale vitejilor; brațele lui erau ca columnele de marmură așezate pe pedestal de aur; el erà acela, ce apărea ca zorile, frumos ca luna, curat ca soarele și înspăimântător ca tabăra plină de steaguri...

Trupul lui erà ca bradul din viile văii Engadin, sau ca cedrul Libanului... înalt și puternic.

Ieri erà încă pe culmea Betuliei, strivind totul cu mâna lui puternică, întru apărarea poporului ales și totuș orfan alui Iehova. Ieri zimbià încă, căci se încredea în fericirea vecinică și în îndurarea lui Iehova, care aveà să-l răsplătească cu dragostea ferbinte a miresei sale, după ce se vor retrage Asirienii cei întunecați... Și azi îi duc cadavrul spre Betulia cu adâncă rană la gât, ce se poate asemănà cu mormântul poporului lui Israil...

Ori poate, îi erà milă de mireasă.

Ieri erà încă logodnică fericită și inima ei palpită în așteptarea iubirii și fericirii!

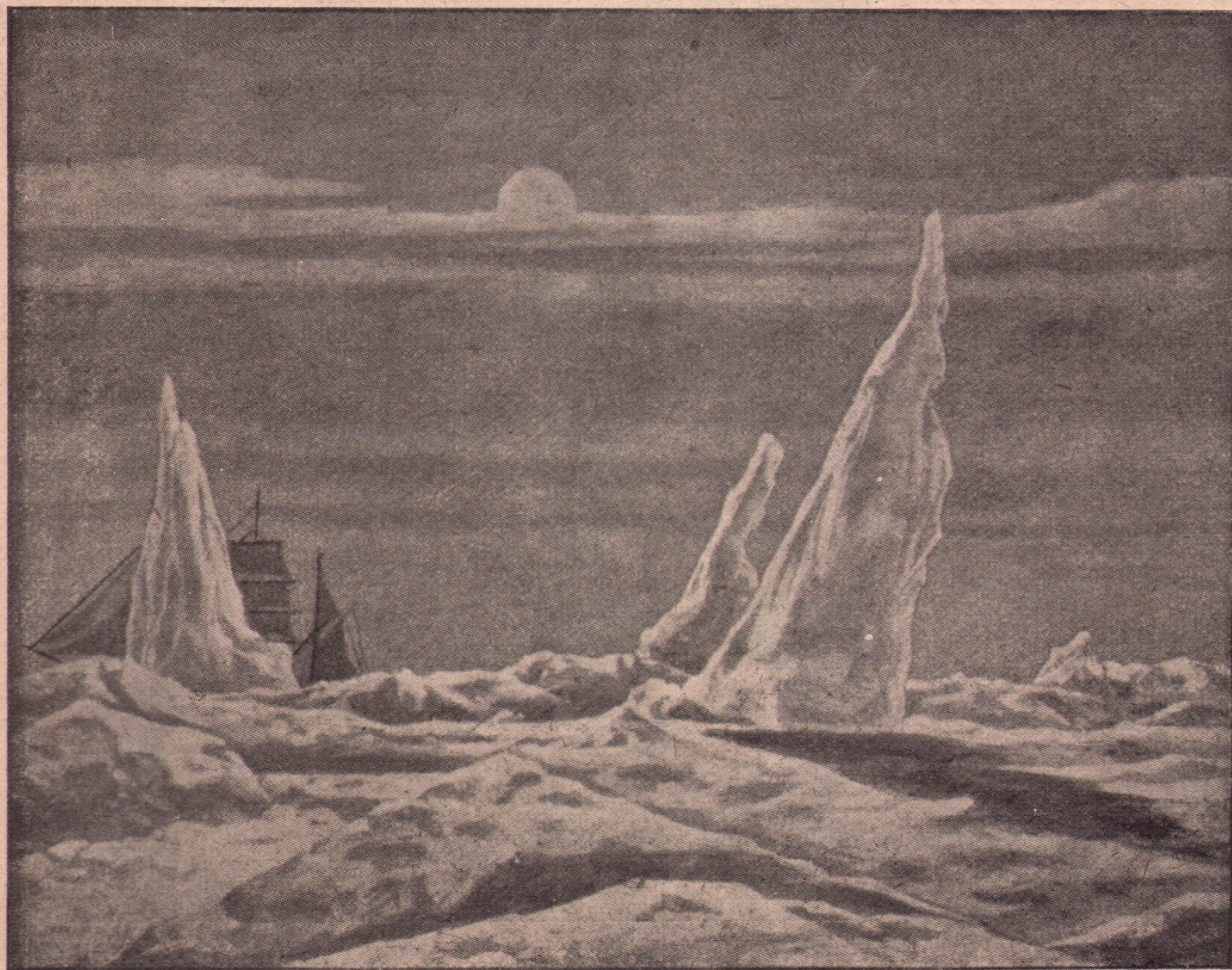
Fața-i erà frumoasă ca un și-rag de mărgăritare și gâtul ei erà împodobit cu salbe de nestimate.

Erà ca o roză, ca o lacrimioară.

Ea strălucea între fecioarele Betuliei, ca un crin între spini.

Ochii ei erau ca aceia ai porumbeilor.

Și buzele ca un fir de ață în-sângerat.

Locul unde a debarcat nefericitul căpitan Scott, la polul sudic.

Un duel între studenți germani. Guvernul imperial a dat de curând o circulară prin care interzice cu asprime ori ce duel între studenți.

Buzele ei picurau miere curată și mireasma hainelor ei eră ca mirosul Libanului.

Eră albă și rumenă, de o frumuseță neînchipuită. Gâtul ei eră ca turnul de fildeș; privirea ei curată ca alacurile din Esbon, la poarta neamurilor multe și nasul ei eră asemenea turnului din Liban, întors spre Damasc.

A fost frumoasă și fericită, incomparabil de fericită.

O tu frumoaso între femei, unde s-a dus iubitul tău?

S-a dus în grădina lui, între straturile florilor scumpe... Nu se va mai întoarce niciodată.

Și acolo a dus cu sine toată frumuseța și fericirea crinului din Betulia...

Nebunul plângea, amintindu-și cântările regelui Solomon. Privi aiurit și lacrimile i se porniră din nou căci simția în suflet o durere fără margini.

Își deplângea soarta lui, care l-a făcut măscăriciu... Dar nu; plângea pentru că vede, că Holofern e posomorât și că ochii lui de vultur reoglindesc suferința.

Carul dispăruse, Holofern suspină și privi la nebunul favorit.

— Nu plânge, — îi zise — și așa îl deplâng destui.

Și adause apoi, murmurând ca pentru sine:

— Toți morții sunt pe-o formă de iubiți și deplânși, căci fiecare are o ființă iubită, care-l bocește...

Privi aiurit, spunând ca pentru sine:

— Câte mame nu se bocesc pe urmele asirienilor! Câte logodnice se gândesc la Holofern! Și câți copii au rămas orfani... Pe urma noastră rămân lacrimi, sânge și jale...

Cei din jurul lui auziră reflexiile și-i înțelegeau frământarea. Erău îngrijorați cu toții de posomorârea lui Holofern.

El exclamă deodată, ca pentru a alungă vedeniile sângeroase ale războiului:

— Dar așa trebuie să fie!

Și privi spre comandanți, să le cetească gândul. Rabsaris răspunse:

— E dreptul celui mai tare.

Holofern se cutremură și începă să vorbească, în vreme ce ochii îi străluciau severi:

— Așa trebuie să fie! Ce ar fi, dacă nu s-ar prăpădi, din vreme în vreme, mii de oameni? Omenirea s'ar înmulți, încât pământul nu ar mai putea-o cuprinde... Nu ar mai fi pâine de ajuns, și cu ce s'ar hrăni milioanele prisosului? S'ar iscă o foamete, încât oamenii s'ar sfâșiă împrumutat. Războiul e necesar, la anumite intervale. Sângele omenirii clocote, ca o mare, ce se revarsă. Sângele de prisos trebuie vărsat. Aceasta e munca comandanților, cari sunt, de data asta, medicii omenirii...

Își înclină capul și adause, după un restimp:

— Pe urma măcelului se ivește belșug: pâinea, ce va hrăni generațiile viitoare. Războiul e sprijinul civilizației; el e imboldul tuturor nizuințelor spre mai bine... Pe mormintele eroilor, generațiile mai nouă progresează spre ținta, care e fericirea omenirii. E așa de frumos acest lucru! Orice războiu deschide omenirii o epocă nouă. Cine se mai gândește atunci, că inima femeilor se stânge de durere, în bocirea morților, ce le erau așa de iubiți...

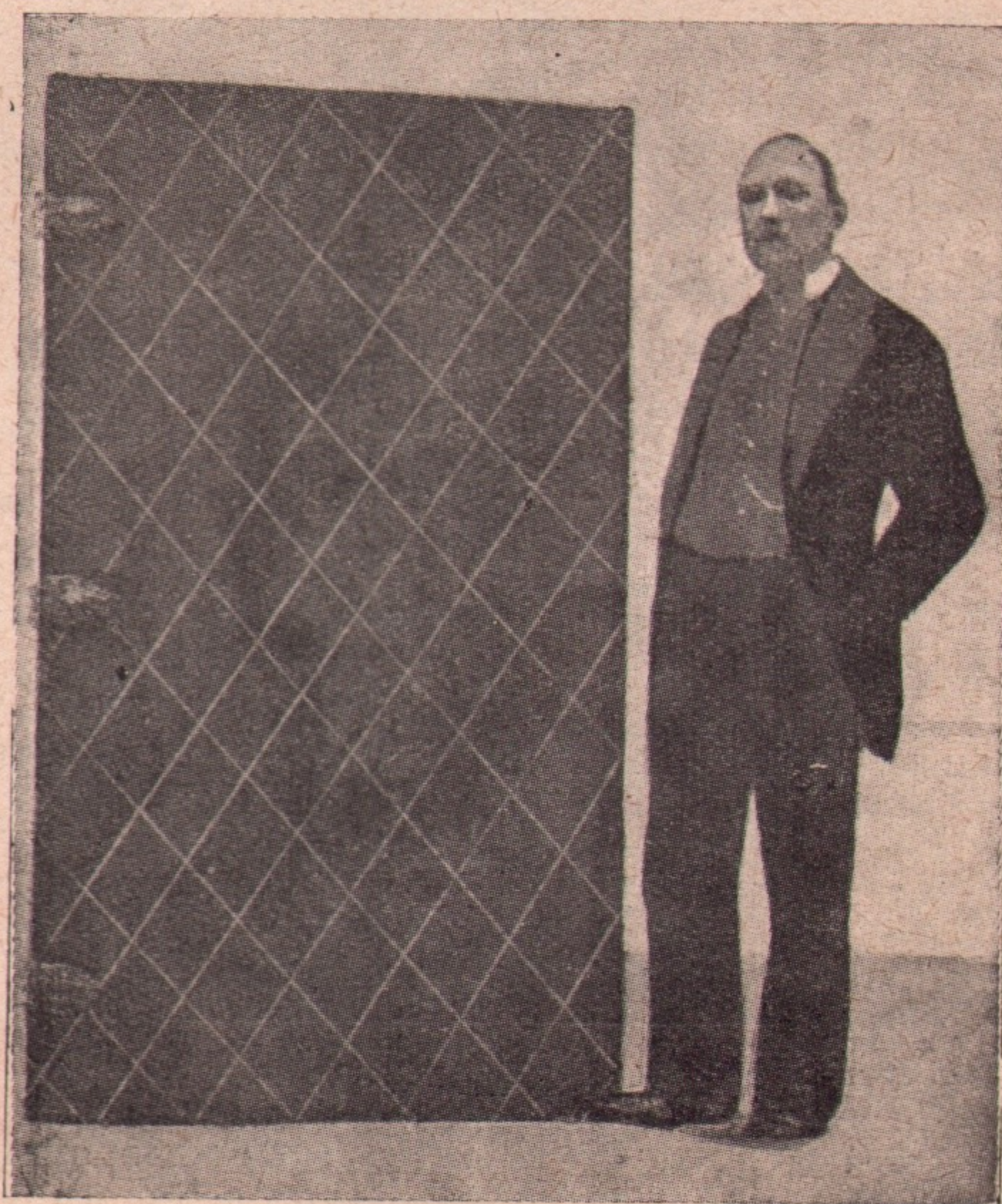
Fruntea lui eră posomorâtă de gânduri, dar se desmeteci, își trecu mâna peste ea și își strânse hlamida, ca și când i-ar fi fost frig... și nici nu observă, că Bilbo se furișase la spatele lui și-i sărută tivitura mantiei.

— Nu mă mir nici de Nabuzar... E un om cu adevărat. Și omul e așa de respingător!

Salută pe comandanți și se depărtă cu Bilbo, înspre cortul Iuditei.

— Tu mergi în cortul tău, — îi zise măscăriciului.

— Eu trec să văd, ce mai face ovreica cea frumoasă...

Cea mai mare carte din lume, scrisă în limba olandeză.

— Vin și eu cu tine...

— Treci în cortul tău, — îi zise Holofern, și apropiindu-se de cortul visteriei, zimbi tainic, în barba lui întunecată.

XIX.

Cântare Domnului.

Iudita ședează în cortul visteriei, iar la picioarele ei eră Lia.

Și Iudita plângea, și Lia plângea și ea...

Îl deplângeau pe Ieroboam; pe întreg Israilul.

Și nu îndrăzneau să se bocească cu glas înalt, ca să nu se tradeze, căci toată lumea știa, că ea venise în tabără, ca să tradeze și să prăpădească Betulia.

Dacă ar auzi-o, sau ar vede-o bocindu-se, ar zice cu toții: vedeți-o că plânge, nu a venit deci cu gând de răzbunare, ci ca să șpioneze... și i-ar sfârtica hainele și ar biciui-o, apoi i-ar pune gâtul sub neînduratul paloș babilonean...

Își suprimă jalea sgomotoasă, și făcù semn Liei, să tacă și ea. Își mulcomi inima, deși îi eră încărcată de durere și desnădăjduire. Și Adonai se îndură spre ea. Îi trimise o roză de nădejde, un psalm, ce-i împrăștia mâhnirea și îi treziă credința mângăitoare.

Își reținù lacrimile, dar mâhnirea trebuia să i se reverse totuș din inimă, prin glasul unui psalm al regelui David*, în care se imploară scăparea din robie:

1. Pentru ce, Doamne, stai departe, treci cu vederea în vremi potrivite, întru necazuri?

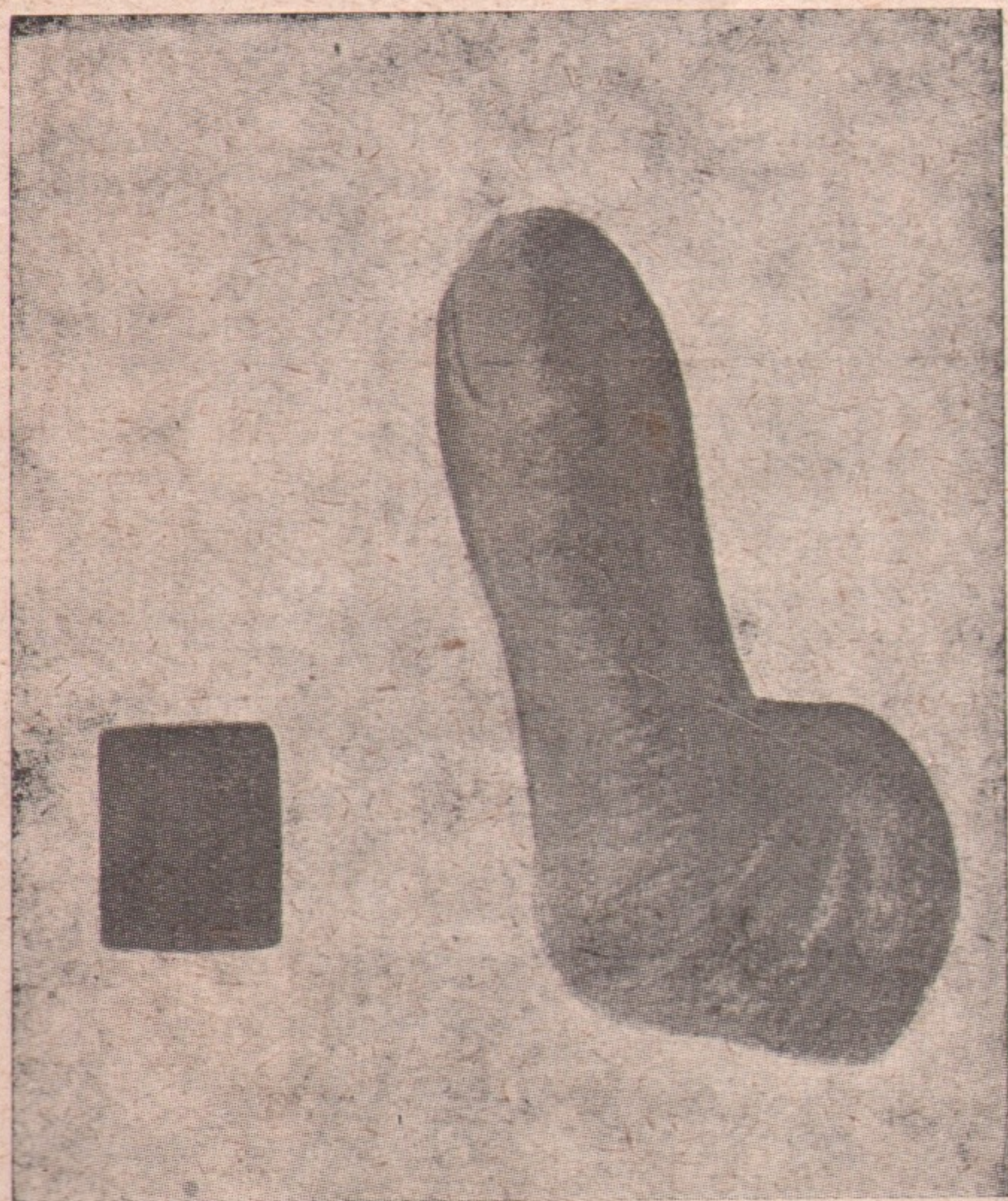
Cântau foarte frumos și mulcom:

2. Până când se mândrește cel fără de Dumnezeu, arde săracul, prinde-se întru sfaturile, cari le gândesc.

3. Că se laudă păcătosul întru poftele sufletului său, și cel ce face strâmbătate, bine se cuvântează.

4. Întăritat-a cel păcătos pe Domnul, după mulțimea mâniei lui nu va căută. Nu este Dumnezeu înaintea lui; spurcă-se căile lui în toată vremea.

* Din psalm IX. Nota trad.

Cea mai mică carte din lume, care nu-i nici cât degetul de mare. E proprietatea familiei regale din Anglia și conține un mare număr de poeme de-ale lui Shakespeare precum și diferite portrete.

5. Ridică-se judecățile tale de cătră fața lui, preste toți vrășmașii săi se va stăpâni.

6. Că a zis întru inima sa: Nu mă voi clăti din neam în neam fără de rău.

7. A cărui gură de blăstem este plină și de amărăciune, și de viclenie; sub limba lui osteneală și durere.

8. El șede întru pândă cu cei bogăți întru ascunsuri, ca să ucidă pe cel nevinovat; ochii lui spre cel sărac se uită.

9. Pândește întru ascuns, ca leul în culcușul său, ca să apuce pe săracul, când îl va trage pe el, în lațul său îl va smeri pe el.

10 Pleca-se-va și va cădea, când va stăpâni el pe cei săraci.

11. Că a zis întru inima sa: uitat-a Dumnezeu, întors-a fața sa, ca să nu vadă până în sfârșit.

Cântarea răzbăte, ca coarda de chitară, ce abia se aude. Apoi adăuseră cu un suspin de îndemn:

12. Scoală-te, Doamne Dumnezeul meu, înalțe-se mâna ta, nu uită de săracii tăi până în sfârșit.

13. Pentru ce a mâniat cel fără de lege pe Dumnezeu? Că a zis întru inima sa: Nu va cercă.

14. Tu vezi, că tu la durere și la suferință privești, ca să o dai în mâinile tale: Ție ți-s'a lăsat săracul; săracului tu fi-i ajutor.

15. Zdrobește brațul celui păcătos și rău; cerca-se-va păcatul lui și nu se va află.

16. Domnul e împărat în veac și în veacul veacului; periți, neamuri, din pământul lui.

17. Dorința săracilor o ai ascultat, Doamne, la gătirea inimii lor a luat aminte urechea ta.

18. Judecă săracului și smeritului, ca să nu mai adaogă a se mări omul pe pământ...

Psalmul se sfârșise și ele se înveseliră cu bucurie mare, căci nădăjduiau întru Domnul.

Un soldat dete la o parte perdeaua cortului și anunță:

— Vine Holofern!

Și când păgânul Holofern intră, Iudita eră iarăș frumoasă și zimbitoare, ca îngerul Domnului.

— urmează —

*Rugăm pe onorații noștri
abonați, al căror abonament
a expirat cu 1 Aprilie, ca să
binevoiască a se îngriji de re-
înnoirea lui în grabă, ca revista
să nu li se sisteze.*

FLORI DE-O ZI

Când primăvara vine...

Mă plimbam, în mângăierea razelor primăvăratice, și aruncaii plicisit țigara, ce arsesse numai pe jumătate. Ce lipsă aveam, să mă mai amețesc cu otrava nicotinelui, când pluteau în jurul meu atâtea miresme și soarele își tremură lumina filtrată în raze jucăușe, la marginea zării!

Cerul eră așa de limpede și de zimbitor, încât mă întrebai pe o clipă: pentruce rândunicile întârzie, pentruce nu se zăresc și ele spintecând văzduhul cu zigzagurile lor îndrăznețe, ca să completeze acest aquarel minunat?

Ele întârzie încă, în țările cu primăvară eternă, cu cerul vecinic albastru și surizător. — Dacă ai sta să te gândești, că acolo unde sunt ele acum abia ar avea să îndure câteva săptămâni ploioase, te miri cum de se mai rătăcesc și pe la noi; cum de îndură ostenelele unui drum așa de îndelungat, pentru a petrece abia o parte a anului, sub cerul nostru destul de posomorât și în acest interval.

Ele întârzie în anul acesta, mai mult ca de obicei. Înțeleg și ele, cu mintea lor minusculă de paseri pribege, că în primăvara asta cu miros pe prav de pușcă, cântările lor dulci, abia ar putea răzbate din bubuitul lugubru al tunurilor și râpăitul năprasnic al puștilor.

Primăvara asta n'a sosit de dragul lor, ci de dragul *corbilor*, ce se ațin pe urma miilor de stârvuri; cîriplitul duios al lor nu va putea fi auzit de croncănitul cobitor al paserilor de pradă, ce se rotesc flămânde deasupra capetelor noastre, în cercuri din ce în ce mai joase.

Și totuș, paserile călătoare vor veni și acum ca alte dăți, împrăștiind cu cântul lor măiestrit, atâta poezie și atâta dragoste de viață. Ele ne sunt mai bine venite acum ca alte dăți, căci ne dau un îndoit prilej de a ne bucura de viață și de a înșiră mărgăritarele visurilor noastre și sub cerul posomorât de valurile necăcioase ale pravului de pușcă.

Ele aduc nădejdele vieții de mai bine și alimentează energia slăbită după atâtea zile geroase, cu soare pieziș.

Ele deșteaptă în noi dragostea de viață, dragostea de *muncă*...

*

Munca!.. Pe colinile din față, plu-

gurile se vor porni să răstoarne brazde negre ce vor ascunde în adâncul lor sămânța dătătoare de viață... Firicelele de iarbă au început să răzbată ici-colo și copacii își întind ramii înțepeniți, din cari țîșnește seva vieții.

Un stol de ciori se rotește croncăind deasupra câmpului pustiu, unde obișnuiam să văd până acum grădina de legumi a muncitorilor bulgari. Câmpul va rămâne pustiu în acest an și muncitorii neobosiți de până acum, își vor cheltui aiurea energia lor de gospodari harnici. — Ei nu se vor vede, în primăvara asta, muncind din zori și până târziu în nopte pe ogoarele noastre și nu vor mai fi pilde de hărnicie fără samăn, pentru toți muncitorii noștri, cari tânguindu-se că nu pot trăi aici, își duc dincolo peste ocean forța brațelor lor viguroase, — la care suntem avizați așa de mult.

Ei nu vor încasa în acest an mii și mii de coroane, cari puteau să rămână în buzunarul economilor noștri, ci își vor îndeplini datoria față de țară, dovedind și cu acest prilej, că știu să-și facă datoria până în sfârșit. E o jertfă enormă de sânge și de energie risipită; o jertfă, cu care datorește orice neam conștiința țării.

Muncitorii bulgari au plecat de parte; puțini din ei se vor mai reîntoarce; cei mai mulți vor rămâne pentru totdeauna înțepeniți, sub gheața scaldată în sângele lor vărsat din belșug.

*

Razele soarelui primăvăratice îi surprinde de astă dată departe de grădinile lor, în bubuitul dușmănos al șrapnelor și în încrușiarea de moarte a baionetelor. — Toată energia lor de popor sărac e concentrată acum într'o singură direcție; toată gândirea lor anterioară e preschimbată, căci alta e viața muncitorului din grădina de legumi și alta a soldatului sălbătăcit de mirosul de sânge, ce curge păraie.

*

Și totuș jurnalele povestesc de revolta unei divizii bulgare, ce n'a mai voit să rămână pe câmpul de luptă, cerând cu stăruință, să i se dea drumul ca să-și muncească ogoarele de acasă.

E surprinzătoare această schimbare, cu totul nouă în analele războaielor.

Știam până acum, că soldații se îngrozesc de luptă și li-e teamă de moarte, numai la început. Întrați odată în foc, mentalitatea lor se înșchimbă cu totul; se amescă de mirosul sângelui și al pravului de sa-

litru și oamenii cei mai pacinici se dedau la măcelurile cele mai oribile.

— În atmosfera amețitoare a războiului sunt cuprinși de o furie animalică și toată judecata lor rece se tulbură și alunecă, cu o celeritate uimitoare, pe panta cruzimii. Tot lustrul civilizației dispăre și instinctele animale, cari dormitau în mase, se trezesc, ca la un gest atavic, al străbunilor ce locuiau în peșteri și se hrăneau cu carnea triburilor dușmane. — Orgiile războiului balcanic, ales în faza lor din urmă, au dovedit cu prisosință adevărata, acestei teorii grozave.

Câtă vreme cerul eră posomorât și soldații se chinuiau ca dobitoacele, târându-se prin noroiuri și zăpezi, nu s'a clintit nici unul dela postul său. — Și iată, că deodată cu ivirea celor dintâi raze de primăvară, gândul lor obsedat până acum numai de furia animalică a distrugerii, s'a înseninat deodată, înțelegând ireparabilele pierderi ale acestui măcel înfricoșat.

Sub cele dintâi mângăieri ale primăverii, o divizie din Ciorlu s'a schimbat deodată. Muzica macabră a războiului a încetat de a-i mai fascina și ei se pomeniră, într'o zimbitoare dimineață de primăvară, ca după un vis urât.

Înțelegeau acum toate ororile măcelului fără seamăn, și gândul lor sbură acum — ca o pasere pribeagă, ce se reîntoarce la cuibul părăsit — la lanurile, ce au rămas pustii, la câmpiile părăsite, pe cari nu le va lucra nimeni... Nimeni nu le va deschide sinul roditor, cu plugul sau cu sapa... Nimeni nu va arunca în adâncul brazdelor sămânța belșugului... Spini și polomidă vor crește pe ele, într'un amestec ciudat, și la vară muncitorii nu vor mai avea de unde să adune hrana pentru nevastă și copilașii, ce au rămas undeva departe... departe...

Și iată că raza soarelui de primăvară i-a făcut pe acești viteji, să înțeleagă marele adevăr: că munca ogorului e tot atât de sfântă și necesară, ca și vitejia de pe câmpul de bătaie.

Ei au înțeles acest adevăr, dar cine știe dacă îl vor fi înțeles și mai marii lor, cari nu se gândesc în clipele aceste, decât numai la luptă?

Probabil, că acești din urmă nu l'or fi înțeles, și muncitorii, cari s'au gândit o clipă, cu dragoste, la ogoarele părăsite, au fost reglementați cu patul puștii, sau chiar au fost împușcați ca niște câni.

Cu toate acestea rezvrătitorii aveau dreptate, de astă dată.

Ori cât de norocos s'ar sfârși războiul pentru Bulgari, la toamnă, când ogoarele nu vor aduce nici un pumn de roadă, aderenții implacabili ai măcelului se vor convinge, cât de mult adevăr a fost în dorința acestor rebeli, cari deodată cu ivirea primăverii, s'au desmetecit din visul urât al războiului, hotărându-se, să se reîntoarcă la coarcele plugului și la mâna de pământ, ce a rămas în urma lor pustie și părăginită!

Petronius.

*

Literatura românească modernă

Sub titula aceasta scrie în ziarul unguresc „Világ” un articol informativ despre literatura românească modernă domnul Eugen Suci, răspunzând la atacurile însinuante ale lui Emil Isac. Domnul Eugen Suci după ce dă câteva informații generale despre mișcarea literară a noastră în ultimele două decenii, relevând deosebita importanță a domnului Iorga, arată cum pe urma curentului dela „Sămănătorul” în Ardeal a ieșit biruitor talentul lui Goga, în jurul căruia s-au adunat toți scriitorii ardeleni de seamă: Ciura, Agârbicean, Maria Cunțan, Borcia și alții. Aminteste importanța și rezultatul unirei culturale, care a adus cu sine o limbă literară comună și aceeaș dezvoltare de idei în literatura noastră modernă, mărind în aceeaș vreme numărul citorilor. De aceea Emil Isac când vorbește disprețuitor despre Goga și tovarășii săi, nu poate vorbi decât în numele său propriu, și a celor câțiva simboți dela „Viața nouă”.

*

„Pandurul” Bucurei Dumbravă

După cele câteva șire pline de lumină ale reginei poete, în cari se reflectează „Pandurul” Bucurei Dumbravă, nu ușor poți părăsi gândul, ca să cetești scrisul acesta, de care Carmen Sylva s-a entuziasmat... Vrând nevrând, dus parcă de-un imbold lăuntric, iau și eu voluminosul roman în mână și caut să găsesc în

el părțile acele subtile, fermecătoare, cari mă impresionaseră atât de mult în „Haiducul”.

Acest din urmă roman al Bucurei Dumbravă însă nu are parcă avântul acela plin de tinereță și de foc, care frapă așa de mult în întâiul roman, și nu mai are nici tinereța, poezia și farmecul stilului de altădată. „Pandurul” îmi face mai curând impresia unui studiu istoric, împodobit cu foarte puține floricele de stil și cu foarte puține amănunte produse de fantazie. Mâna autoarei a așternut pe hârtie istoria și faptele olteanului Tudor Vladimirescu așa, după cum le-a aflat și ea scrise în diferite cărți de istorie, în memorii și după cum le-a auzit din gura bătrânilor, cari au fost apropiați de epoca aceasta zbuciumată a vieții noastre. „Pandurul” e însă totuș un roman interesant, care leagă atenția și place. Din amestecul fantaziei și al cunoștințelor solide în „Pandurul” s-a dat răscoala Slugerului Tudor, a celui fiu de țăran, care a cercat să arate unui neam oropsit calea spre ideal și drumul spre desrobire. Viața marelui erou din anul 1821 e ficșată cu multă dibăcie și Bucurei Dumbravă îi succede într'adevăr ca să pună în lumină curată caracterul marelui viteaz. Psihologia mulțimei, a oștenilor, în clipa când Tudor e prins de oamenii lui Ipsilanti, e însă puțin dezvoltată și poate nimic nu arată cât de strict s'a ținut autoarea de datele istorice, ca tocmai scena aceasta. Fantazia ei n'a făcut din oamenii aceștia eroi, ci i-a făcut oameni, cari după ce și-au pierdut entuziasmul pentru căpetenia lor și a început să 'ncolțească iarba verde, privesc nepăsători cum Tudor e dus de trădători, iar mai apoi se respiră pe la căminurile lor, ca să-și apere familia și să-și muncească glia.

Multe părți din roman rămân nedesvoltate și unele persoane simplice se perd în firul povestirii. Asta de altcum e de explicat, dacă ținem pururi în vedere, că Bucura Dumbravă în „Pandurul” a voit să dea istorie și nu poveste...

Pe lângă toate neajunsurile de

felul acesta „Pandurul” rămâne totuș o lectură plăcută, dar nu așa de plăcută, ca „Haiducul”.

I. Brumă.

Cărți primite la Redacție:

- Ioan I. Lapedatu*: Monografia institutului „Ardeleana”.
E. Lovinescu: Aripa Morței, roman. Prețul cor. 1'80.
Dr. Tr. Brăilescu: Despre condițiile conștiinței și cunoștinței. Tratat de filozofie. Prețul cor. 3'—
Ion Adam: Glume. Prețul 35 bani.
Victor Anestin: Povestea cerului.
I. Agârbiceanu: Povestiri.
N. Filip: Boalele mai de seamă ale vitelor și lecuirea lor.
V. Alexandri: Ostașii noștri, poezii.
N. Filip: Povește asupra alegerii, îngrijirii și mulgerii vacilor de lapte.
Prof. N. I. Apostolescu: Istoria literaturii române moderne. Prețul 20 bani exemplarul.

De vânzare la „Librăria Națională” S. Bornemisa în Orăștie.

○ ○ ○

Scrisori dela Redacție

MANUSCRISELE NU SE ÎNAPOIAZĂ

V. R. C. „Povestea Vrăbiorului” cu unele modificări de stil și rotunzită puțin s-ar putea publica într'o foaie populară. Pentru o revistă literară nu e potrivită.

A. D. F. Dacă doriți să primiți un răspuns hotărât, vă rugăm să ne dați numele întreg. La scrisori anonime nu răspundem.

CUPRINSUL

- Despina Radu*: Memoriile unei prințese, articol.
I. U. Soricu: Cântec de leagăn, poez.
Veniamin Negru: Epistolarul amorului, schiță.
† *E. Dinulescu*: Floarea nopții, poez.
I. Costa: Steteam și eu..., poezie.
Adrian Corbul: Viața la Paris, artic.
Lázár-Ciura: Floarea Betuliei, roman.

FLORI DE-O ZI:

- Petronius*: Când primăvara vine...
 * * Literatura românească modernă.
I. Brumă: „Pandurul” Bucurei Dumbravă.

CĂRȚI PRIMITE LA REDACȚIE
 SCRISORI DELA REDACȚIE
 ILUSTRAȚII

EDITURA: „LIBRĂRIEI NAȚIONALE” S. BORNEMISA

„TIPOGRAFIA NOUĂ” I. MOȚA, ORAȘTIE

Prețul unui ecsemplar 24 bani.

— Pentru străinătate 40 bani. —